

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ KARARLARI

2023 MART

İstanbul Barosu İnsan Hakları Merkezi tarafından hazırlanmıştır.

Başvuru Adı : Thierry / Fransa

Başvuru No : 37058/19

Başvuru Tarihi : 12 Temmuz 2019

Karar Tarihi : 2 Mart 2023

Konu : Kıdemli polis memuru olan başvuruçunun bu yetkisinin, hakkında başlatılan bir ceza soruşturması kapsamında iptal edilmesine ilişkin karara karşı yaptığı itiraz ve temyiz başvurularında Sözleşmenin 6 § 1. maddesinin (adil yargılanma hakkı) ihlal edildiği yönündeki bireysel başvurusu, sürecin adil yargılanma için Mahkemece kabul edilen kriterlere uygun yürütülmesi ve itirazları inceleyen Kurulun "tam yargı yetkisine" sahip bir yargı organı niteliğinde faaliyet göstermesi sebebiyle açıkça dayanaktan yoksun bulunmuştur. Başvuruçunun, Sözleşmenin 6 § 2. maddesinin (masumiyet karinesi) ihlal edildiğine ilişkin iddiası ise, bu iddianın ulusal hukukta süregiden itiraz ve temyiz incelemeleri esnasında öne sürülmemiş olması karşısında, iç hukuk yollarının tüketilmemesi sebebiyle kabul edilemez bulunmuştur.

Olaylar : Başvuruçucu François Thierry, 1968 doğumlu ve Paris'te yaşayan bir Fransız vatandaşıdır.

24 Ağustos 2017'de başvuruçucu hakkında uyuşturucu bulundurma, taşıma, satın alma, sağlama veya satma teklifinde bulunmaya yardım etme suçu ile organize bir suç örgütünün parçası olarak uyuşturucu ihracatına yardım etme suçundan resmi soruşturma başlatılmıştır. İşlemlerin dayanağı, 2015 yılında bir polis muhbiri aracılığıyla birkaç ton uyuşturucu teslimatı yapıldığının bildirilmesidir. Uyuşturucular, OCRTIS (Yasadışı Uyuşturucu Ticaretinin Önlenmesi Merkez Ofisi) tarafından tespit edilememiş ve daha sonra Fransa ile diğer ülkelerde dağıtılmıştır.

29 Ağustos 2017'de başvuru, Paris İstinaf Mahkemesi Başsavcısı tarafından, kıdemli polis memuru olarak görev yapma izninin Ceza Muhakemesi Kanunu madde R. 15-6 uyarınca başlatılan disiplin soruşturması kapsamında iptaline ilişkin duruşmaya çağırılmıştır.

17 Eylül 2017'de Başsavcı bir basın açıklaması yapmıştır.

20 ve 21 Eylül 2017'de Başsavcı, iki avukat tarafından savunulan başvuru delillerini dinlemiştir. 5 Ekim 2017'de başvuru kıdemli polis memuru olarak görev yapma iznini iptal etmiştir.

Başvuru, karara itiraz ederek Başsavcının kararı yeniden değerlendirmesini talep etmiştir. 7 Kasım 2017'de Başsavcı, yeniden değerlendirmeyi gerektirecek geçerli bir sebep bulunmadığı gerekçesiyle bu talebi reddetmiştir.

Başvuru, kararın iptali için Kıdemli Polis Memurları İtiraz Kuruluna başvuruda bulunmuştur. 7 Mart 2018'de, iki avukat eşliğinde Kurula delillerini sunmuştur. 4 Nisan 2018'de Kurul, kıdemli polis memuru olarak görev yapma iznini iptal eden kararı değiştirmiş ve bunun yerine başvuru yetkisini iki yıl süreyle askıya almıştır.

Başvuru, 4 Nisan 2018 tarihli kararı temyiz etmiştir. Yargıtay Ceza Dairesi, temyiz başvurusunu reddetmiştir.

İhlal İddiaları : Başvuru, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine 5 Temmuz 2019 tarihinde yapılmıştır.

Başvuru, Sözleşmenin 6 § 1 maddesine (adil yargılanma hakkı) dayanarak, Başsavcılarının statüleri nedeniyle bağımsızlık şartını karşılamadıklarını; Başsavcının kendisi ile ilgili -konuyu disiplin boyutundan ziyade cezai boyutuyla değerlendirdiği- yargılamalarda kovuşturma, soruşturma ve yargılama fonksiyonlarını birleştirmesi nedeniyle tarafsızlık şartının ihlal edildiğini; Başsavcının yargılama devam ederken bir basın açıklaması yaparak tarafsızlık sorumluluğunu yerine getirmediğini ve son olarak Başsavcının paralel yürütülen cezai soruşturma sebebiyle elinde bulunan bazı delilleri öne sürmediği için silahların eşitliği ilkesi ve taraflarca getirilme ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvuru, Sözleşmenin 6 § 2 maddesine (masumiyet karinesi) dayanarak disiplin soruşturmasının, başvuru yapıldığı esnada halen derdest olan cezai kovuşturmada elde edilen kendisi aleyhindeki delillere dayanılarak başlatıldığı gerekçesiyle masumiyet karinesinin ihlal edildiğini iddia etmiştir.

Karar : Vilho Eskelinen ve Diğlerleri/Finlandiya başvurusundaki tespitlerini göz önüne alan Mahkeme, iç hukukun, kıdemli polis memurlarının görev izninin iptaline veya askıya alınmasına itiraz etmek üzere mahkemeye başvurmalarını engellemediğini belirtmiştir. Bu nedenle Mahkeme, 6 § 1 maddesinin medeni hukuka ilişkin boyutunun somut olayda uygulanabilir olduğuna karar vermiştir.

Madde 6 § 1 (Adil Yargılanma Hakkı)

Mahkeme, başvuruçunun iddialarının yalnızca Başsavcı önünde yürütölen disiplin soruşturmalarının ilk aşamasına ilişkin olduğunu tespit etmiştir.

Adli incelemenin yeterli olup olmadığı konusunda Mahkeme, öncelikle Temyiz Kurulunun yalnızca itiraz edilen yaptırımları kaldırmaya değil, aynı zamanda bu yaptırımları değiştirmeye de yetkili olduğunu vurgulamıştır (Ceza Muhakemesi Kanununun R. 15-14. maddesi). İkinci olarak ise Kurulun incelemesinin olguların gerçeğe uygunluğu, yasal sınıflandırması ve yaptırımın ölçölülüğü ile ilgili olduğunu kaydetmiştir.

Bu bağlamda Mahkeme, medeni haklar ve yükümlölüklerle ilgili disiplin soruşturmalarının sonucu açısından olgusal konuların hayati önem taşıdığını yinelemiştir.

Yaptırımın esasının incelenmesine ilişkin olarak Mahkeme, mevcut davada Temyiz Kurulunun uygulanan yaptırımın ölçölülüğünü kapsayan tam bir inceleme yürüttüğünü gözlemlemiştir. Kurul, şikayetlerin esasını değerlendirip başvuruçuya karşı yapılan ve Başsavcı tarafından kabul gören bazı şikayetleri reddettikten sonra, yaptırımın ölçüsüz olduğunu tespit etmiş ve başvuruçunun izninin tamamen iptal edilmesi yönündeki kararı iki yıllık bir askıya alma kararıyla değiştirmiştir.

Mahkeme ayrıca Temyiz Kurulunun, başvuruçunun hizmet sicilinin yanı sıra kendisine yöneltilen suçlamaların ciddiyetini ve hiyerarşideki konumunu dikkate aldığını kaydetmiştir. Söz konusu incelemenin kapsamı, Mahkeme içtihadı açısından “tam yargı yetkisine” sahip bir yargı organı tarafından yapılan incelemeyle örtüşmektedir.

Yukarıda belirtilenlerden, başvuruçunun kendisine uygulanan disiplin cezasına yönelik itirazının, Temyiz Kurulu tarafından yeterli bir incelemeyle sonuçlandığı ve adil yargılanma gerekliliklerini ihlal ettiği ne iddia edilen ne de tespit edilen bir usul izlendiği anlaşılmıştır.

Ayrıca Mahkeme, Kurulun, Yargıtay'ın üç yargıcından oluştuğunu; başvurucu ve avukatlarının sözlü beyanlarda bulunabildikleri ve olgusal meseleleri dile getirebildikleri bir duruşmanın yapıldığını; başvurucunun sunulan delillerden haberdar edilmesi ve cevap verme imkanı bulması nedeniyle silahların eşitliği ilkesine ve taraflarca getirilme ilkesine o aşamada dahi uyulduğunu ve son olarak Kurulun, başvurucunun temyiz itirazını maddi ve hukuki gerekçelerle karara bağladığını gözlemlemiştir. Mahkeme ayrıca, Temyiz Kurulu kararlarının hukuki yönden temyize açık olduğunu gözlemlemiştir. Mevcut başvuruda Mahkeme, temyiz incelemesini yapan Yargıtayın, Temyiz Kurulu kararının hukuka uygunluğunu incelemiş olduğunu kaydetmiştir.

Dolayısıyla başvurunun bu kısmı açıkça dayanaktan yoksun olup Sözleşmenin 35 §§ 3 (a) ve 4. maddesi uyarınca reddedilmesi gerekmektedir.

Madde 6 § 2 (Masumiyet Karinesi)

Mahkeme, başvurucunun bu iddiayı ne Temyiz Kurulu nezdinde ne de Temyiz Kurulu kararına karşı yaptığı temyiz başvurusu sırasında ileri sürdüğünü gözlemlemiştir. Başvurunun bu kısmının iç hukuk yolları tüketilmediği için kabul edilemez olduğu sonucuna varılmıştır.

Başvuru Adı : Kogan ve Diğerleri / Rusya

Başvuru No : 54003/20

Başvuru Tarihi : 10 Aralık 2020

Karar Tarihi : 7 Mart 2023

Konu : ABD vatandaşı olan bir insan hakları aktivistinin oturma izninin FSB'nin müdahalesi ile iptal edilmesinin usuli yönden barındırdığı eksiklikler sebebiyle Sözleşmenin 8. maddesi (özel ve aile hayatına saygı hakkı); iptal kararının asıl amacının başvuru ve eşini yürüttükleri insan hakları faaliyetlerinden dolayı cezalandırmak olması nedeniyle Sözleşmenin 8. maddesi ile bağlantılı olarak 18. maddesi (Haklara Getirilecek Kısıtlanmaların Sınırlanması) ihlal edilmiştir.

Olaylar : Başvurucular; 1981 doğumlu ABD vatandaşı Vanessa Kogan, 1976 doğumlu Rus vatandaşı Grigor Avetisyan ve sırasıyla 2014 ile 2017 doğumlu Rus ve ABD vatandaşı olan müşterek çocukları Aleksandr Avetisyan ve Luka Avetisyan'dır. 2013 yılında evlenen Vanessa Kogan ve Grigor Avetisyan, Mahkemeye başvurdukları sırada Moskova'da yaşamaktadırlar.

Vanessa Kogan, 2009 yılında Rusya'ya yerleşmiş ve Stichting Adalet Girişimi ile "Astreya" da dahil olmak üzere çeşitli sivil toplum insan hakları örgütlerinde çalışmış, başvuruçuların Avrupa Mahkemesine başvurmalarına yardımcı olmuştur.

Vanessa Kogan, 2009-2014 yılları arasında işi sebebiyle oturma izni almıştır; daha sonra kendisine üç yıllık oturma izni verilmiş; 2017'de ise beş yıllık oturma izni verilmiştir.

Vanessa Kogan, Eylül 2020'de Rus vatandaşlığına başvurmuş ancak başvurusu -iddiaya göre Federal Güvenlik Servisi (FSB) onay vermediği için- reddedilmiştir. Yetkililer, kendisinin vatandaşlığa kabulü yerine, oturma izninin "ulusal güvenliğe tehdit oluşturduğu" gerekçesiyle iptal edilmesi yönünde görüş bildirmişlerdir. Kasım 2020'de Vanessa Kogan'ın oturma izni iptal edilmiş ve vatandaşlık başvurusu reddedilmiştir.

Aralık 2020'den itibaren Vanessa Kogan, oturma izninin iptal edilmesine ilişkin karara karşı Rus mahkemeleri nezdinde, dört aşamalı yargı düzeyinde, başarısızlıkla sonuçlanan itirazlarda bulunmuştur. Kararın temeli olan FSB görüşü hakkındaki argümanları, ulusal mahkemeler

tarafından reddedilmiştir. Bununla birlikte Aralık 2020'de polis, başvurucuyu, göçe ilişkin düzenlemeleri ihlal etmekle suçlamıştır.

Vanessa Kogan, beş yıllık oturma izni için başvurduğunda FSB tarafından kendisiyle mülakat yapıldığını ve bu konu hakkında daha sonrasında yapılan e-posta alışverişinin de mevcut olduğunu belirtmektedir. Daha sonraki bir toplantıda Astreya'nın faaliyetleri, finansmanı ve müşterileri hakkında bilgi vermesi karşılığında, kendisine oturma izniyle ilgili hiçbir sorun yaşanmayacağına dair söz verildiği iddiasında bulunmuştur.

Ayrıca Vanessa Kogan'a göre Astreya'nın çalışmalarına Devlet müdahalesi gerçekleştirilmektedir. Buna dayanak olarak ise diğer hususların yanı sıra mevcut FSB teması, kolluk kuvvetleri baskınları ve tehditleri göstermektedir.

14 Nisan 2021'de başvurucuların avukatı, Mahkemeye, “genel baskı göz önüne alındığında ve ... ailenin Rusya'daki geleceğine ilişkin belirsizlik ve aldıkları tehditler nedeniyle”, 2 Nisan 2021 tarihinde kendilerinin Rusya’yı terk ettiklerini bildirmiştir.

İhlal İddiaları : Başvurucular, Sözleşmenin 8. maddesine (Özel Hayata ve Aile Hayatına Saygı Hakkı) ve 18. maddesine (Haklara Getirilecek Kısıtlanmaların Sınırlanması) dayanarak başvurucu Vanessa Kogan’ın oturma izninin iptaline, başvurucunun kendisinin ve eşi Grigor Avetisyan'ın insan hakları çalışmalarını sınırlandırmak amacıyla karar verildiğinden şikayetçi olmuşlardır.

Başvuru, 10 Aralık 2020 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılmıştır.

Karar

Madde 8 (Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı)

Mahkeme, Hükümet tarafından, Vanessa Kogan'ın oturma izninin iptalinin gerekçesi olarak ulusal güvenlikle ilgili endişelere dayanıldığını gözlemlemiştir. Ancak iptal kararının dayanağı olan FSB raporunun içeriği, başvurucunun kendisine veya mahkemeye sunulmamıştır. Bu nedenle başvurucunun, verdikleri kararlar için açık ve net gerekçeler sunmayan Rus mahkemelerine karşı iddia ve davasını hazırlama imkanı olmamıştır.

Mahkeme, yargılamaya bir bütün olarak bakıldığında yargılamanın ağır usuli ihmallerle lekelenmiş olduğu kanaatindedir. Bu sebeple yetkililerin, ulusal güvenlik kaygıları ile başvuru Vanessa Kogan'ın hakları arasında adil bir denge kurmakta başarısız olduğu ve 8. maddenin ihlal edildiği sonucuna varmıştır.

Madde 8 ile Bağlantılı Olarak Madde 18 (Haklara Getirilecek Kısıtlanmaların Sınırlanması)

Vanessa Kogan'ın oturma izninin iptal edilmesiyle çalışmaları riske girecek bir insan hakları aktivisti olduğu yetkililer tarafından bilinmektedir. Başvurucunun, oturma izninin iptal edilmesiyle ilgili olaylara ilişkin beyan ve anlatımları -özellikle de FSB'nin müdahalesi- ayrıntılıdır. Başvurucunun oturma izninin iptali ile FSB arasındaki ilişkinin bir kısmı Hükümet tarafından reddedilmemiştir. Bu kanıtlar önem taşımakta olup FSB'nin, Astreya'ya müdahale ettiği iddialarına destekler niteliktedir. Mahkeme ayrıca Vanessa Kogan'ın ikamet iznine ilişkin prosedürde ciddi sorunlar tespit etmiştir. Özellikle yargılama devam ederken Rusya'dan sınır dışı edilmesinin askıya alınmasının reddedilmiş olması ve FSB'nin kendisi hakkındaki raporunun geç bildirilmesi gibi hususlar dikkat çekicidir. Mahkeme, yetkililerin, başvuru Rusya'da kalabilmesi gerekli olan yasal dayanaklardan mahrum bırakmayı amaçladıkları ve bu nedenle ilgili karara itiraz etmesinin önüne aşılabilir engeller koydukları sonucuna varmıştır.

Mahkeme ayrıca, başvuru Vanessa Kogan'ın oturma izninin iptal edilmesinin Rusya'daki bağımsız sivil toplum üzerindeki baskının bir yansımasından başka bir şey olmadığı yönündeki Avrupa Birliğince yapılan açıklamayı da göz önüne almıştır.

Yetkililer tarafından başvuru Vanessa Kogan'ın aile hayatına yapılan müdahalenin temel amacı, kendisini ve eşi Grigor Avetisyan'ı insan hakları alanındaki faaliyetleri nedeniyle cezalandırmak olduğundan Mahkeme, 8. madde ile bağlantılı olarak 18. maddenin ihlal edildiği sonucuna varmıştır.

Madde 38 (Davanın Çekişmeli Yargı İlkesine Uygun Olarak İncelenmesi)

Astreya'nın veya Astreya'nın ortak çalıştığı kuruluşların ofislerinde yapıldığı iddia edilen aramalarla ilgili olarak Mahkeme, Hükümetin sunulan açıklamalara itiraz etmediğini veya bu hususta ilgili herhangi bir belge sunmadığını belirtmiştir. Bu durum, başvuru tarafından sunulan diğer kanıtlarla birlikte göz önüne alındığında, Rus makamlarından kaynaklanan bir işbirliği eksikliği olduğu kanaatine varılmıştır. Sonuç olarak Rusya, Sözleşmenin 38. maddesi kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirmemiştir.

Madde 41 (Adil Tazmin)

Mahkeme, Rusya'nın başvurucuya manevi tazminat olarak 9,800 Avro (EUR) ödemesine karar vermiştir.

Karşı Oy _____ : Yargıç Serghides, karara ekli olan mutabık görüş belirtmiştir.

Başvuru Adı : Mamasakhli ve Diğerleri / Gürcistan ve Rusya

Başvuru No : 29999/04 ve 41424/04

Başvuru Tarihi : 3 Ağustos 2004 ve 19 Kasım 2004

Karar Tarihi : 7 Mart 2023

Konu : Birinci ve üçüncü başvurucuların yakalanıp tutuklu kaldıkları süre boyunca maruz kaldıkları kötü koşullar sebebiyle Sözleşmenin 3. maddesi ihlal edilmiştir. Ayrıca birinci başvurucunun sunduğu raporda yer alan teşhislerin, kendisinin tutulduğu süre boyunca travmaya maruz kaldığı yönündeki iddialarıyla uyumlu olması karşısında Sözleşmenin 3. maddesi bu yönüyle de ihlal edilmiştir. Her iki başvurucunun da hukuka aykırı yakalanmaları ve tutuklanmaları sebebiyle Sözleşmenin 5. maddesi ihlal edilmiştir. Ayrıca her iki başvuru da yasayla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından adil bir şekilde yargılanmamış; savunmalarını hazırlayabilmeleri için yeterli imkana sahip olmamış ve bir avukatın yardımından etkili bir şekilde yararlanamamıştır. Bu nedenle Sözleşmenin 6. maddesi ihlal edilmiştir. Gürcistan makamlarının başvurucuların Sözleşme kapsamındaki haklarını güvence altına almak için ellerinden gelen her şeyi yaptığını ancak fiili Abhaz makamlarının işbirliği yapmayı ısrarla reddetmesi ve Rus makamlarının durum kendilerine bildirildikten sonra şikayetleri ele almak için gerekli önlemleri alma konusundaki hareketsizliği sebebiyle, gerçekleşen ihlallerden Rusya Hükümeti sorumlu tutulmuştur.

Olaylar : İlk başvuru Levan Mamasakhli, 1980 yılında Gürcistan'ın Abhazya Özerk Cumhuriyeti'nde bulunan Gagra'da doğan ve şu anda Tiflis'te yaşayan bir Gürcü vatandaşıdır. İkinci başvuru, büyükannesi Dinara Mamasakhli, 1938 yılında Gürcistan'ın Khobi Bölgesi'nde doğan bir Gürcü vatandaşıdır. Dinara Mamasakhli, 2011 yılında vefat etmiştir. 1922 doğumlu üçüncü başvuru Grigol Nanava ise 2006 yılında vefat etmiş bir Gürcü vatandaşıdır.

Levan Mamasakhli ve Grigol Nanava, sırasıyla Ağustos 2001 ve Haziran 2003'te fiili Abhaz güvenlik güçleri tarafından tutuklanmıştır. Levan Mamasakhli, Gürcistan'ın Abhazya bölgesinde annesinin evinde, el yapımı bir el bombasının elinde patlaması sonucunda sağ elinin ve sol elinin üç parmağının kopması; göğsünün, karnının ve her iki gözünün yaralanması sebebiyle ağır yaralı olarak hastaneye kaldırılmıştır. 81 yaşındaki Grigol Nanava ise Abhazya ile Gürcistan'ın geri kalanı arasındaki sınırı geçmekte iken yakalanmıştır. Birinci başvuru

Levan Mamasakhli'si'nin diğer suçların yanı sıra, vatana ihanet suçunu; üçüncü başvuru Grigol Nanava'nın ise terörizm suçunu işlediği gerekçesiyle haklarında sırasıyla on iki yıl ve altı yıl hapis cezasına hükmedilmiştir. Sonunda, her iki başvuru da Abhazya fiili başkanı tarafından insani gerekçelerle affedilmiş ve sırasıyla Şubat 2007 ve Mayıs 2005'te serbest bırakılmışlardır.

Dinara Mamasakhli'si, Levan Mamasakhli'si'nin büyükannesi ve aynı zamanda tek akrabasıdır. Her iki başvuru da birbirlerine çok yakın olduklarını belirtmişlerdir.

Gürcistan Başsavcılığı tarafından 2006 yılında açılan bir soruşturma ve bunu izleyen ceza davası sonucunda, Levan Mamasakhli'si'nin Gürcistan Hükümeti'nin gizli bir ajanı olarak vatana ihanet ve terörizm suçlarını işlediğini kabul etmesi için şiddet, aşağılama ve işkenceye maruz bırakıldığı ortaya konmuştur. Sonuç olarak Kasım 2006'da Abhazya'nın Sohum'daki fiili Güvenlik Servisi başkanı, yardımcısı ve bir savcı hakkında suç duyurusunda bulunulmuştur. Mart 2008'de ise Sohum Bölge ve Şehir Mahkemesi (Abhazya Özerk Cumhuriyeti'nin Abhaz toprakları dışında bulunan meşru mahkemesi), kendilerini, Levan Mamasakhli'si'ye işkence yapmaktan ve hukuka aykırı bir şekilde özgürlüğünden yoksun kılarak hapse girmesine yol açmaktan suçlu bulmuştur.

İhlal İddiaları : Levan Mamasakhli'si ve Grigol Nanava, Sözleşmenin 3. maddesine (işkence yasağı), 5. maddesine (özgürlük ve güvenlik hakkı) ve 6. maddesine (adil yargılanma hakkı) dayanarak, hukuka aykırı bir şekilde yakalanıp tutuklandıklarını; sorguları sırasında kötü muameleye maruz bırakıldıklarını; yeterli tıbbi müdahale olmaksızın insanlık dışı ve aşağılayıcı koşullarda tutulduklarını ve adil yargılanmadıklarını öne sürmüşler. Ayrıca mahkumiyetlerinin ve cezalarının bir üst mahkeme tarafından incelenmemesi nedeniyle, Sözleşmenin 13. maddesinin (etkili başvuru hakkı) ve Sözleşmenin 7 Nolu Ek Protokolünün 2. maddesinin (cezai konularda iki dereceli yargılanma hakkı) ihlal edildiğini iddia etmişler. Her üç başvuru da Sözleşmenin 8. maddesine (özel ve aile hayatına saygı hakkı) dayanarak, aile üyelerini göremediklerini öne sürmüşler.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine, 3 Ağustos 2004 (Başvuru No: 29999/04) ve 19 Kasım 2004 (Başvuru No: 41424/04) tarihlerinde başvuru yapılmıştır.

Karar : Mahkeme, konularının benzer olması nedeniyle iki başvuruyu birleştirmiştir.

Her iki Hükümetin, **iç hukuk yollarının tüketilmediği yönündeki itirazlarına** ilişkin olarak Mahkeme, her iki Hükümetin de başvurucuların Sözleşmeden kaynaklanan ihlal iddialarını telafi edebilecek ve makul başarı şansı sunabilecek bir hukuk yolunun mevcudiyetini ortaya koyamadığı sonucuna varmıştır. Dolayısıyla bu itirazları reddetmiştir.

Başvurucuların Mahkemeye 2004 yılının ikinci yarısında başvurdukları, ancak sırasıyla Ağustos 2001 ve Haziran 2003'te gözaltına alındıkları göz önüne alındığında, başvurularını sunmak için **altı aylık süre sınırına uyulup uyulmadığı sorusuyla** ilgili olarak Mahkeme, şu tespitlerde bulunmuştur: Mahkeme, işkence ve diğer kötü muamele eylemlerinin yol açtığı psikolojik etkilerin, bireylerin, hukuki sürece ilişkin işlemleri gecikmeli olarak başlatmalarına sebep olabileceğini geçmişte kabul etmiştir. Mahkeme, Levan Mamasakhlisi ve Grigol Nanava'nın yakalanmalarının ardından kırılğan bir durumda oldukları kanaatinde. Bu istisnai koşulların ise hem kendilerini çaresiz hissetmelerine hem de yaşadıkları durumu değiştiremeyeceklerine inanmalarına neden olabileceğini kabul etmiştir. Ayrıca olayların, siyasi çözüme ulaşılamayan silahlı çatışmayı takip eden bir bağlamda yaşandığı göz önünde bulundurulduğunda başvurucuların, önemli olgusal veya yasal sorunları çözebilecek gelişmeleri beklemiş olabileceklerini belirtmiştir. Tüm bu hususlar ve etkili bir iç hukuk yolunun mevcut olmayışı göz önünde bulundurulduğunda Mahkeme, başvuruların yapılmasında yaşanan gecikmenin makul ve kabul edilebilir bir açıklaması olduğu sonucuna varmıştır.

Mahkeme ayrıca, kötü koşullar altında ve tıbbi desteğin yokluğunda devam eden hukuka aykırı tutulma iddialarıyla ilgili olarak, başvuruların her halükarda altı aylık süre sınırı içerisinde yapıldığını; çünkü şikayet edilen durumların başvurucuların Mahkemeye başvurdukları tarihte sürmekte olduğunu gözlemlemiştir.

Başvurucuların, Sözleşmenin 1. maddesi bağlamında Gürcistan ve Rusya'dan birinin veya her ikisinin **yetki alanı içerisinde bulunup bulunmadığını** belirlerken Mahkeme, bir Sözleşmeci Devletin bir bölge üzerinde etkili kontrole sahip olup olmadığı konusunun, maddi bir sorun teşkil ettiğini tekrarlamıştır. Gürcistan, Abhazya'da bulunan fiili yetkililerin eylemleri üzerinde etkili bir kontrole sahip olmasa da bölge üzerinde yargı yetkisine sahiptir. Çünkü Abhazya, uluslararası hukuk uyarınca Gürcistan topraklarının bir parçası olarak tanınmaktadır. Ancak Gürcistan'ın bu bağlamdaki yükümlülükleri, yetkisi dahilinde olan her türlü önlemi almakla sınırlıdır. Mahkeme, Abhazya'nın ancak Rusya'nın sürekli ve önemli siyasi ve ekonomik desteği ile sonuç üzerinde belirleyici olacak caydırıcılıktaki askeri etkisi sayesinde ayakta

kalabildiğine karar vermiştir. Abhazya'nın, başvuru konusu olayların gerçekleştiği dönemde Rus desteğine yüksek oranda bağımlı olması, Mahkeme'nin, Rusya'nın Abhaz toprakları üzerinde etkili kontrole ve kesin bir etkiye sahip olduğu sonucuna varmasını sağlamıştır. Bu nedenle başvuruya konu edilen ihlal iddiaları, Sözleşmenin 1. maddesi uyarınca Rusya'nın yetki alanına girmektedir.

Mahkeme ayrıca, ihlal iddialarına yol açan olaylar, Rusya'nın Avrupa Sözleşmesi'ne taraf olmayı bıraktığı tarih olan 16 Eylül 2022'den önce gerçekleştiği için başvuruyu inceleme yetkisine sahip olduğuna karar vermiştir.

Madde 3 (İşkence Yasağı)

Mahkeme, tutuklu kaldığı süre boyunca Levan Mamasakhli'sinin sağlık durumu hakkında neredeyse hiçbir tıbbi bilginin verilmediğini kaydetmiştir. Yetkililer tarafından hiçbir tıbbi muayene veya rapor ya da teşhis gerçekleştirilmemiş ve nasıl bir tedavi önerildiğinde ilişkin ayrıntılar belirlenmemiş gibi görünmektedir. Başvurucu hakkında bir hapisane sağlık dosyası oluşturulduğunda dair hiçbir iz bulunmadığı gibi, hiçbir bağımsız sağlık personelinin kendisini muayene etmesine de izin verilmemiştir. Bu nedenle Mahkeme, tutukluluğu sırasında başvurusunun yeterli tıbbi yardım aldığı konusunda tatmin olmamıştır. Başvurucu Grigol Nanava'nın aynı konudaki ihlal iddialarını değerlendirmesinin ardından, Grigol Nanava yönünden de aynı sonuca varmıştır.

Levan Mamasakhli'sinin tutulduğu geçici gözaltı tesisleri olan Güvenlik Servisi IVS ve Sukhumi IVS'deki koşullarla ilgili olarak Avrupa İşkencenin ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Muamele veya Cezanın Önlenmesi Komitesi (CPT)'nin 2009 yılında Abhazya'ya yaptığı ziyaretin ardından hazırladığı raporda yer alan bulgular, kendisinin iddialarını doğrulamıştır. Her iki Hükümetin de başvurusunun iddialarının aksini ortaya koyan bir delil sunmaması karşısında, ayrıca bu açıdan da 3. maddenin ihlal edildiğine karar vermiştir.

Başvurusunun kötü muamele iddialarına ilişkin olarak Mahkeme, Şubat ve Ağustos 2007 tarihleri arasında bir doktor ekibi tarafından gerçekleştirilen bir dizi tıbbi muayenenin ardından, 2008 yılında şiddet mağdurları için rehabilitasyon konusunda uzmanlaşmış bir tıbbi tesis tarafından yayınlanan nihai bir işkence ve şiddeti içeren tıbbi raporun bulunduğunu kaydetmiştir. Bu raporda Levan Mamasakhli'ye tutulduğu süre boyunca maruz kaldığı travma nedeniyle travma sonrası stres bozukluğu teşhisi konulmuştur. Doktorlar, başvurusunun

durumunun sistematik fiziksel ve psikolojik işkenceye maruz kaldığı iddialarıyla uyumlu olduğunu tespit etmiştir. Mahkeme, başvurucunun ilgili iddialarını çürüten herhangi bir delilin yokluğundan çıkarımlar yaparak bu yönden de 3. maddenin ihlal edildiğine karar vermiştir. Grigol Nanava açısından ise Mahkeme, aynı sonuca varabilmesi için benzer bulguları içeren tahliye sonrası alınmış sağlık raporu gibi yeterli kanıtı sahip değildir.

Mahkeme, Gürcistan Hükümetinin, Levan Mamasakhlisi ve Grigol Nanava'nın Sözleşme kapsamındaki haklarını güvence altına almak için elinden gelen her şeyi yaptığını, ancak fiili Abhaz makamlarının işbirliği yapmayı ısrarla reddetmesi ve Rus makamlarının kendilerine bildirildikten sonra şikayetleri ele almak için gerekli önlemleri alma konusundaki hareketsizliği ile karşı karşıya kaldığını değerlendirmiştir. Dolayısıyla Gürcistan tarafından her iki başvurucu açısından da 3. madde ihlal edilmemiştir.

Rusya ise askeri, ekonomik ve siyasi desteği nedeniyle söz konusu dönemde Abhazya üzerinde etkili bir kontrol uyguladığından, Rusya'nın her iki başvurucu bakımından da 3. maddenin ihlaline yol açtığına karar vermiştir.

Madde 5 (Özgürlük ve Güvenlik Hakkı)

Taraflardan hiçbiri, Levan Mamasakhlisi ve Grigol Nanava'nın fiili Abhaz makamları tarafından yakalanıp tutuklanmasına yasal dayanak teşkil eden iç hukuk hükümleri hakkında Mahkemeye bilgi vermemiştir. Ayrıca Mahkeme, Abhazya'daki hukuk ve mahkeme sistemi ile ilgili resmi bilgi kaynaklarının azlığına dikkat çekmiştir ki bu durum yürürlükteki yasaların net bir tablosunu elde etmeyi zorlaştırmıştır. Bu tür bilgilerin yokluğunda Mahkeme, başvuruculara uygulanan yasal hükümlerin Sözleşmenin 5. maddesi kapsamındaki gerekliliklerle uyumlu olup olmadığını belirleyememiştir. Ayrıca bölgede Sözleşme ile uyumlu bir yargı geleneğini yansıtan bir sistemin mevcut olduğunu varsaymak için hiçbir neden olmadığı belirtilmiştir. Bu nedenle Mahkeme, başvurucuların yakalanması ve tutuklanmasının Sözleşmenin 5 § 1 (c) ve 5 § 1 (a) maddeleri anlamında "hukuka uygun" olarak değerlendirilemeyeceği sonucuna varmıştır. Dolayısıyla bu hükümler ihlal edilmiştir.

Abhazya'daki yargı sistemi ile ilgili durum Gürcistan'a atfedilemeyeceği için Mahkeme, Sözleşmenin 5 § 1 (a) ve (c) maddesinin Gürcistan tarafından ihlal edilmediğine karar vermiştir. Öte yandan Rusya, bölge üzerinde etkili bir kontrol uyguladığından Mahkeme, Sözleşmenin 5 § 1 (a) ve (c) maddesinin Rusya Federasyonu tarafından ihlal edildiğine karar vermiştir.

Madde 6 (Adil Yargılanma Hakkı)

Abhazy'a'da Sözleşme ile uyumlu bir yargı geleneğini yansıtan bir sistemin mevcut olduğunu varsaymak için hiçbir neden bulunmadığından Mahkeme, fiili Abhaz mahkemelerinin Sözleşmenin 6 § 1 maddesinin amaçları doğrultusunda "yasayla kurulmuş bir mahkeme" olarak nitelendirilemeyeceğine karar vermiştir. Dolayısıyla Sözleşmenin 6 § 3 maddesi ile birlikte ele alındığında bu hüküm ihlal edilmiştir. Mahkeme, Levan Mamasakhlisi ve Grigol Nanava'nın özellikle yasayla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından adil bir şekilde yargılanmadıklarını ve kendilerine savunmalarını hazırlamak ve bir avukatın yardımından etkili bir şekilde yararlanmak için uygun bir fırsat verilmediğini tespit etmiştir. Mahkeme, 5. madde yönünden belirttiği aynı nedenlerle, Gürcistan açısından ihlal olmadığına, Rusya açısından ise Sözleşmenin ihlal edildiğine karar vermiştir.

Madde 8 (Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı)

Mahkeme, yerleşik içtihadını göz önünde bulundurarak Levan Mamasakhlisi ve büyükannesi arasında, her ikisi de olaylar sırasında yetişkin olan ve aynı "çekirdek ailenin" bir parçasını oluşturmayan, normal sevgi bağları dışında hiçbir ek bağımlılık faktörünün bulunmadığı sonucuna varmıştır. Buna göre Sözleşmenin 8. maddesinin başvuruda uygulanamayacağı ve başvurunun bu kısmının kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

Grigol Nanava'nın ise 8. madde kapsamındaki iddiaları, halihazırda incelenen diğer ihlal iddialarıyla bağlantılıdır. Mahkeme, bu nedenle başvuruyu bu yönüyle ayrıca incelemenin gerekli olmadığı kanısındadır.

Diğer Maddeler

Başvurucuların 7 No'lu Protokolün 13. maddesi ve 2. maddesi kapsamındaki iddiaları halihazırda incelenenlerle bağlantılı olduğundan Mahkeme, bunları ayrıca incelemenin gerekli olmadığı kanısındadır.

Adil Tazmin (Madde 41)

Mahkeme, Rusya'nın Levan Mamasakhlisi ve Grigol Nanava'ya (birinci ve üçüncü başvurululara), manevi tazminat olarak 35.000 Avro (EUR) ve masraf ile giderler için müştereken 23.300 Avro ödemesine karar vermiştir.

Başvuru Adı : Ossewaarde / Rusya

Başvuru No : 27227/17

Başvuru Tarihi : 30 Mart 2017

Karar Tarihi : 7 Mart 2023

Konu : Kabul edilen yeni yasa uyarınca yetkililere bildirmeden misyonerlik faaliyetleri yürüten başvuru hakkında idari para cezası verilmesi Sözleşmenin 9. maddesini (düşünce, vicdan ve din özgürlüğü); Rus vatandaşı olmaması sebebiyle, Rus vatandaşları için öngörülen tutarın altı katında idari para cezası verilmesi ise Sözleşmenin 9. maddesi ile bağlantılı olarak Sözleşmenin 14. maddesini (ayrımcılık yasağı) ihlal etmiştir.

Olaylar : Başvurucu Donald Jay Ossewaarde, 1960 doğumlu Amerika Birleşik Devletleri vatandaşıdır. Oryol, Rusya'da yaşamakta olup kalıcı oturma iznine sahiptir.

Başvurucu ve eşi Baptist Hıristiyanlardır. 2005'te Oryol'a taşındıklarından beri evlerinde düzenli olarak dua okuma ve İncil çalışma toplantıları düzenlemiştir. Başvurucu, bizzat insanları bu toplantılara davet etmiş ve toplantılar hakkında duyuru panolarına broşür asmıştır.

Misyonerlik faaliyeti ile ilgili yeni çıkarılan bir yasa doğrultusunda, 14 Ağustos 2016 günü bir Pazar toplantısı sırasında 3 polis memuru çiftin evine gelmiştir. İncil çalışmasının ardından polis memurları, orada bulunanların ifadelerini almış ve başvurucuyu yerel polis karakoluna götürmüşlerdir.

Karakolda başvuru sahibinin parmak izleri alınmış ve kendisine bir apartman girişindeki duyuru panosuna Evanjelik broşürlerin asılmasına ilişkin şikayet dilekçesi gösterilmiştir. Polis, başvuru hakkında, Rus vatandaşı olmayan kişilerce yasadışı misyonerlik faaliyeti yürütülmesi kabahatine ilişkin bir rapor hazırlamıştır.

Başvurucu hemen akabinde hakim karşısına çıkartılmış; dini bir grubun kurulduğunu yetkililere bildirmeksizin misyonerlik faaliyeti yürütmekten hüküm giymiş ve kendisine 40.000 ruble para cezası verilmiştir (o sırada yaklaşık 650 Avro).

Başvurucu hakkında verilen mahkumiyet kararı onanmış ve mahkumiyetin tekrar incelenmesine dair bütün ek itirazları da reddedilmiştir.

İhlal İddiaları : Başvurucu özellikle Sözleşmenin 9. maddesine (düşünce, vicdan ve din özgürlüğü) dayanarak herhangi bir dini topluluğun üyesi olmadığını, yalnızca kendi dini inancını yayma hakkını kullandığını ileri sürerek Baptizm hakkında vaaz verdiği için yeni kanun uyarınca hakkında para cezasına hükmedildiğinden şikayetçi olmuştur. Ayrıca Sözleşmenin 9. maddesi ile bağlantılı olarak 14. madde (ayrımcılık yasağı) kapsamında, ABD vatandaşı olması sebebiyle kendisine bir Rus vatandaşından daha yüksek para cezası verildiğini belirterek ırkına dayalı ayrımcılığa maruz kaldığından da şikayetçi olmuştur.

Başvuru, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne 30 Mart 2017 tarihinde yapılmıştır.

Avrupa Yehova'nın Hristiyan Şahitleri Derneğine üçüncü taraf sıfatıyla davaya müdahil olma izni verilmiştir.

Karar : Mahkeme, iddia edilen Sözleşme ihlallerine yol açan olayların Rusya'nın Avrupa Sözleşmesine taraf olmaktan çıktığı tarih olan 16 Eylül 2022'den önce gerçekleşmesinden dolayı davayı incelemeye yetkili olduğuna karar vermiştir.

Madde 9 (Düşünce, Vicdan ve Din Özgürlüğü)

Mahkeme, Hristiyanlıkta misyonerlik veya evanjelizm olarak bilinen ve belirli bir inanç hakkında o inançlara sahip olmayan kimselere bilgi vermeyi içeren faaliyetin Sözleşmenin 9. maddesi kapsamında korunduğunu vurgulamıştır. Özellikle cebir veya baskı yapıldığına ilişkin herhangi bir delil yoksa Mahkeme, bireysel evanjelizm ve evleri dolaşarak vaaz verme hakkını daha önce de kabul etmiştir.

Başvurucunun, bir kimseyi iradesine aykırı olarak kendi dini toplantılarına katılmaya zorladığına veya nefret, ayrımcılık ya da hoşgörüsüzlüğü kışkırtmaya çalıştığına dair bir delil bulunmadığı kaydedilmiştir. Böylelikle başvurucu, uygun olmayan din propagandası yöntemleri sebebiyle değil, yalnızca 2016'da yürürlüğe giren ve misyonerlik faaliyetlerine uygulanabilen yeni yasal gerekliliklere uymadığı için yaptırımla karşılaşmıştır.

Mahkeme yeni gerekliliklerin -evlerde dini yaymayı suç haline getiren ve dini bir grup veya örgütün misyonerlik faaliyeti yapması için yetkili makamlardan önceden izin almasını şart koşan- başvurucu gibi bireysel evanjelizm ile iştil eden kişilere hiçbir özgürlük alanı bırakmadığını tespit etmiştir.

Hükümet, misyonerlik çalışmaları için öngörülen bu yeni usullerin gerekçesini açıklamamıştır. Bu nedenle Mahkeme, başvurunun misyonerlik faaliyetleri nedeniyle din özgürlüğüne yapılan müdahalenin herhangi bir “zorunlu toplumsal gereksinimi” gözettiğine ikna olmamıştır.

Ayrıca dini bir grubun kuruluşunu yetkililere bildirmediği iddiasıyla başvurucaı yaptırırna tabi tutmak “demokratik bir toplumda gerekli” değildir. Kişinin inancını açıklama ve başkalarıyla bunun hakkında konuşma özgürlüğü, herhangi bir devlet onayına veya idari kayda bağı tutulamaz. Aksi, devletin bireyin neye inanması gerektiğini söyleyebileceğini kabul etmek anlamına gelecektir.

Dolayısıyla Sözleşmenin 9. maddesi ihlal edilmiştir.

9. Madde ile Bağılantılı Olarak 14. Madde (Ayrımcılık Yasağı)

Mahkeme, Kabahatler Kanunu uyarınca yasadışı misyonerlik suçundan mahkum olan yabancı uyruklu bir kişiye verilen minimum para cezasının, bir Rus vatandaşına verilen cezadan 6 kat daha fazla olduğunu kaydetmiştir. Ayrıca yabancı uyruklular hakkında sınır dışı etme yaptırımı da uygulanabilmektedir. Bu nedenle benzer durumda olan kişilere uygulanan işlemlerde uyrukları temelinde bir farklılık oluşmaktadır.

Mahkeme, Rusya'da yasal olarak bulunan vatandaş olmayan kişilerin din özgürlüklerini, Rus vatandaşları ile aynı koşullar altında kullanabilmelerini engelleyen ve aynı zamanda Rusya'nın Dinler Yasası ile bağdaştırılması da zor olan bu tür bir muamele farklılığı için herhangi bir makul gerekçe bulamamıştır.

Dolayısıyla Sözleşmenin 14. maddesi, 9. maddesi ile bağılantılı olarak ihlal edilmiştir.

Adil Tazmin (Madde 41)

Mahkeme, Rusya'nın başvurucaıya 592 Avro (EUR) maddi tazminat, 10.000 Avro manevi tazminat ve 4.000 Avro yargılama gideri ödemesine karar vermiştir.

Başvuru Adı : L.B. / Macaristan

Başvuru No : 36345/16

Başvuru Tarihi : 7 Haziran 2016

Karar Tarihi : 9 Mart 2023

Konu : Vergisini belirli bir süre boyunca ödemeyen vergi mükelleflerine ait kişisel verilerin sistematik bir şekilde yayımlanması Sözleşmenin 8. maddesini (özel hayata saygı hakkı) ihlal etmiştir.

Olaylar : Başvurucu, 1966 doğumlu bir Macar vatandaşı olup Budapeşte’de yaşamaktadır.

Macaristan Ulusal Vergi ve Gümrük Mercii, vergi borçlarını ödemekte geciken vergi mükelleflerinin kişisel verilerini kanun gereği yayınlamak mecburiyetindedir. Ulusal Vergi ve Gümrük Mercii ilgili iç hukuk gereği, yani 2003 tarihli Vergi İdaresi Hakkında XCII Sayılı Kanunun 55(3). bölümü (“2003 tarihli Vergi İdaresi Kanunu”), gecikmiş vergi borçları 10 milyon Macar Forintini (HUF-yaklaşık 26.000 Avro (EUR)) geçen vergi mükelleflerinin kişisel verilerini kendi kurumsal web sitesinde bulunan vergi borcunu ödemeyenler listesinde yayınlamak zorundadır.

Bu yasa, vergi borçlularını yayın planına dahil etmek için 2006 yılında değiştirilmiştir. 2023 sayılı Vergi İdaresi Kanununa 55(5). bölümünün eklenmesi ile Vergi Mercii, özellikle 180 günü aşan bir dönem için vergi borçları 10 Milyon Fronti geçen şahısların kişisel verilerini de kapsayan bir “başlıca vergi borçluları “ listesini yayınlamak zorundadır. Yasama organı, söz konusu yasal değişikliği ekonomiyi şeffaflaştırmak için gerekli görmüştür. Yasama organı, vergi borçlularının eklenmesi için kişisel verileri yayınlanan vergi mükellefleri listesini genişletmeyi, ödenmeyen vergi borçlarının yalnızca bir borç meselesi olmanın ötesinde, ayrıca vergi borçlularının vergi ödeme yükümlülüklerine aykırı davranışlarının bir sonucu olmasına da dayanarak meşrulaştırmıştır.

2013 yılında yapılan bir vergi teftişini takiben Vergi Mercii, başvurucunun yaklaşık 625,000 Avroya varan ödenmemiş bir borcu olduğunu tespit etmiştir. Vergi Mercii, başvurucunun 2009 yılına kadar Genel Müdürlüğünü yaptığı bir sınırlı sorumlu şirketin banka hesabından nakit

olarak çektiği 2 milyon Avronun gelir vergisini ödemediğini tespit etmiştir. Başvurucunun bu parayı şirketin diğer ticari ortaklarına transfer ettiğine dair iddiasını ise görmezden gelmiştir. Başvurucu, faizi ile birlikte 490.000 Avro değerinde para cezasına çarptırılmıştır.

Bu işlem ulusal mahkemelerce hukuka uygun bulunmuş ve nihayetinde 2015 yılında *Kúria* tarafından onanmıştır. Başvurucunun Anayasa Mahkemesi önündeki başvurusu ise 2017 yılında kabul edilemez bulunmuştur.

Bu arada 2003 sayılı Vergi İdaresi Kanununun 55(3). bölümü uyarınca Ulusal Vergi Mercii, 2014 senesinde başvurucunun kişisel bilgilerini kendi internet sitesinde bulun vergi borcunu ödemeyenler listesinde yayınlamıştır. Yayımlanan bilgiler, başvurucunun ismini, konut adresini, vergi kimlik numarasını ve borçlu olup da ödemediği vergi miktarını içermektedir.

2006 yılındaki yasal değişikliğe göre, yani 2003 tarihli Vergi İdaresi Kanunu 55(5). bölüm, başvurucu daha sonra (2016 yılında) Vergi Mercii'nin internet sitesinde bulunan “başlıca vergi borçluları” listesinde yer almıştır.

Aynı sıralarda bir çevrimiçi medya kuruluşu, vergi borçlularının interaktif haritasını kırmızı noktalarla belirterek yayınlamıştır. Söz konusu harita, başvurucunun konut adresini de içermektedir.

Başvurucunun ödenmemiş vergi borçları 2019 yılında zamanaşımına uğradığında kendisinin kişisel verileri, “başlıca vergi borçluları” listesinden kaldırılmıştır.

İhlal İddiaları : Başvurucu, 7 Haziran 2016 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurmuştur.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 8. Maddesine (özel ve aile hayatına saygı hakkı) dayanarak başvurucu, vergi yükümlülüklerini yerine getirememesi nedeniyle ismi ile birlikte diğer verilerinin Vergi Mercii'nin internet sitesinde yayınlanmasının, demokratik bir toplumda gerekli olmadığını ve kendisinin özel hayata saygı hakkını ihlal ettiğini iddia etmiştir. Başvurucu, kişisel verilerin ifşa edilmesine ilişkin Macar yasama politikasının arkasındaki ana nedenin kendisini alenen utandırmak ve itibarını zedelemek olduğunu bildirmiştir.

Mahkeme, 12 Ocak 2021 tarihli Daire kararında 2'ye karşı 5 oyla sözleşmenin 8. maddesinin ihlal edilmediğine karar vermiştir.

31 Mayıs 2021 tarihinde Büyük Daire, başvurunun Büyük Dairece değerlendirilmesine ilişkin başvurucu tarafından sunulan talebi kabul etmiştir.

Karar : Büyük Daire, başvurunun şikayetine ilişkin incelemesini, başvurunun itibarına yönelik saldırı iddiasını da göz önünde bulundurarak, 2003 tarihli Vergi İdaresi Kanununun 55(5). bölümü uyarınca başlıca vergi borçluları listesi altında kişisel verilerinin yayınlanması ile sınırlandırmıştır.

Başvurunun esasına gelince Mahkeme, Vergi Merciiinin, başvurunun kişisel verilerini yayınlamasının başvurunun özel hayata saygı hakkına müdahale teşkil ettiğine kanaat getirmiştir. Özellikle başvurunun ismini ve konut adresini de kapsayan bu kişisel veriler açıkça başvurunun özel hayatını ilgilendirmektedir. Ayrıca Mahkeme, bir kişinin kimliğinin bu şekilde ifşa edilmesinin oluşturduğu belirli olumsuz etkileri de göz ardı edememiştir.

Mahkeme, Sözleşme bağlamında bu müdahalenin hukuka uygun olup olmadığını sorgulamak için bir neden görmemektedir. Başlıca vergi borçluları listesinin yayınlanmasının ulusal hukukta yasal dayanağa sahip olduğu, 2003 Tarihli Vergi İdaresi Kanununun 55(5). bölümü, hususunda bir uyumsuzluk yoktur.

Ayrıca Mahkeme, başlıca vergi borçlularına ait kişisel verilerin kamuya ifşasının vergi disiplinini geliştirmeyi ve potansiyel iş ortaklarının mali durumuna dair bir anlayış sağlamayı amaçladığını kabul etmektedir. Bu nedenle müdahalenin amacı meşrudur.

Her ne kadar Sözleşmeciler Devletler verginin toplanmasını sağlamak için bu şekilde bir planın gerekli olup olmadığı konusunda değerlendirme yapmak için geniş bir takdir yetkisine sahip olsa da bu yetki sınırsız olmadığı gibi ve Mahkemenin incelemesinin dışında değildir. İster yasama ister yürütme ister yargı organı olsun, tüm mercilerin kamusal menfaatler ile bireysel menfaatler arasında, gerekli usuli güvenceleri dikkate alarak uygun bir denge kurması gerekmektedir.

Buna rağmen Mahkeme, 2003 Tarihli Vergi İdare Kanununun yarışan menfaatleri dengeleme konusunda bir değerlendirme yapmayı gerektirmediğini not etmiştir. Esasen vergi mükelleflerinin kişisel verilerini yayınlamanın gerekli olup olmadığı hususunda inceleme yapmada Macar Vergi Merciiinin bir takdir yetkisi yoktur. Vergi borcunun 180 gün boyunca mütemadiyen ödenmediği durumlarda, Vergi Merciiinin internet sitesinde yayınlanan listede borçlunun konut adresi ve ismi üzerinden kimliğinin açıklanması zorunlu ve sistematiktir.

Mahkeme, yasama organının böyle bir politikayı tercih etmesinin arkasında neyin yattığını değerlendirmek zorundadır; parlamenter denetimin kalitesi, Mahkemenin değerlendirmesinde merkezi bir öneme sahiptir. 2006 yılındaki yasal değişikliğe -yani bölüm 55(5)- ilişkin hazırlık çalışmaları, ne önceki yayın planlarını ve bunların vergi mükelleflerinin davranışları üzerindeki olası etkilerini değerlendirmiştir ne önceki yayın planları -bilhassa 55(3). bölüm- uyarınca alınan önlemlerin neden yetersiz olduğuna dair bir açıklama getirmiştir ne de 55(5). bölümün getirdiği ilave yararın ne olduğuna dair bir görüş içermiştir.

Üstelik bölüm 55(5) uyarınca öngörülen yayın planının, özel hayata saygı hakkı üzerindeki etkilerinin ve vergi borçlusuna ait konut adresinin kamuoyu tarafından kötü kullanılma riskinin Parlamento tarafından dikkate alındığına dair herhangi bir kanıt yoktur.

Ayrıca bilgilerin paylaşılması için kullanılacak ortama, internet ve onun potansiyel erişimine hiç dikkat edilmemiştir. Dünyanın herhangi bir yerinde internete erişimi olan biri, listedeki vergi borçlusunun bilgilerine doğal, muhtemel ve öngörülebilir bir netice olarak yeniden yayınlama riskiyle sınırsız erişebilmektedir.

Son olarak 2006 yılındaki yasal değişiklik hazırlıklarında veri koruma mülahazaları çok az yer almış, hatta hemen hemen hiç yer almamıştır.

Kısaca, Macar Yasama Organının bölüm 55(5) uyarınca öngörülen yayın planını kanunlaştırırken dayandığı nedenler, öngörülen amaçlarla ilgilidir. Ancak bu nedenler, müdahalenin “demokratik bir toplumda gerekli” olduğunu gösterme konusunda yeterli olmadığı gibi, yarışan bireysel ve kamusal menfaatler arasında da adil bir denge kurulamamıştır.

Adil Tazmin (Madde 41)

Mahkeme, başvurucunun maruz kaldığı manevi zararın giderimi için salt ihlalin tespit edilmesinin yeterli bir adil tazmin teşkil ettiğine 1’e karşı 16 oyla karar vermiştir. Mahkeme ayrıca, 2’ye karşı 15 oyla, Macaristan’ın yargılama giderleri için başvurucuya 20.000 Avro ödemesine karar vermiştir.

Karşı Oy : Yargıç Kūris mutabık bir görüş bildirirken, Yargıç Serghides kısmen mutabık görüş bildirip kısmen muhalefet şerhi hazırlamıştır. Yargıç Wojtyczek ve Paczolay ise ortak muhalefet şerhi bildirmiştir.

Başvuru Adı : Szaxon / Macaristan

Başvuru No : 54421/21

Başvuru Tarihi : 26 Ekim 2021

Karar Tarihi : 21 Mart 2023

Konu : Başvurucunun mal rejiminin tasfiyesine ilişkin davasının uzun sürmesi nedeniyle Sözleşmenin 6 § 1. maddesinin (adil yargılanma hakkı) ihlal edildiği yönündeki iddiası, başvurunun ardından yürürlüğe giren kanun ile bu hususta yeni bir başvuru mekanizması öngörülmesi karşısında iç hukuk yollarının tüketilmediği gerekçesiyle; 13. maddesinin (etkili başvuru hakkı) ihlal edildiği yönündeki iddiası ise açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle kabul edilemez bulunmuştur.

Olaylar : Başvurucu József Attila Szaxon, 1947 doğumlu ve Bábolna'da yaşayan bir Macar vatandaşıdır.

2009 yılının Şubat ayında başvurucunun eşi tarafından açılan boşanma davası, aynı yıl Mayıs ayında, Komárom Mahkemesi tarafından kabul edilmiştir. Ancak evlilik birliği süresince edinilmiş malların paylaşımına dair herhangi bir karar verilmemiştir. Bu konuda öncelikle ilk derece mahkemesi tarafından Mayıs 2019 tarihinde karar verilmiş olup karara karşı istinaf başvurusunda bulunulması üzerine ise Győr Bölge Mahkemesi tarafından Ekim 2020 tarihinde karar verilmiştir. Başvurucu tarafından Yargıtay'a yapılan temyiz başvurusu sonucunda bu iki karar, Haziran 2021'de yüksek mahkeme tarafından onanmıştır. Başvurucu tarafından Anayasa Mahkemesine yapılan başvuru ise Haziran 2022'de reddedilmiştir.

15 Haziran 2021 tarihinde Macaristan Parlamentosu tarafından XCIV Kanun numarası ile Uzun Süren Çekişmeli Hukuk Davalarında Maddi Tazminatın İcrası adlı bir kanun kabul edilmiştir. Kanun ile uzun süren hukuk yargılamaları nedeniyle oluşan zararın telafi ve tazminini sağlayabilecek bir başvuru mekanizması öngörülmüştür. Kanun, AİHM tarafından verilen *Gazsó/Macaristan* (başvuru no. 48322/12) kararının göz önüne alınarak düzenlenmiş ve 1 Ocak 2022 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

İhlal İddiaları : Başvuru, 26 Ekim 2021 tarihinde yapılmıştır.

Başvurucu, Sözleşmenin 6 § 1. maddesine ve 13. Maddesine (etkili başvuru hakkı) dayanarak yargılamanın uzun sürmesinden ve bu hususta etkili bir başvuru yolu bulunmamasından yakınmaktadır.

Karar

Madde 6 § 1 (Adil Yargılanma Hakkı)

Mahkeme, özellikle Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin tespitlerini göz önünde bulundurarak 2021 tarihli ve XCIV sayılı yasanın, *Gazsó* kararı ile ortaya konan kriterleri karşıladığını ve Sözleşme ihlallerinin samimi bir biçimde giderimini güvence altına aldığını belirtmiştir.

Başvurucunun argümanlarında Mahkemenin bu görüşünü değiştirecek herhangi bir iddia bulunmamıştır. İlgili Kanunun işlediğini ortaya koyan ve çevrimiçi ulaşılabilen ulusal mahkeme içtihatları mevcuttur. Bu husustaki işlemler, gecikmeye mahal vermeksizin gerçekleştirilmektedir. Mahkeme, bu yeni kanun doğrultusunda hükmedilen tazminatların, benzer başvurularda kendisi tarafından hükmolunan tazminat miktarlarından düşük olduğunu gözlemlemiştir. Ancak Devletlerin bu konulardaki geniş takdir yetkisini göz önünde bulundurduğunda, hükmedilen tazminat miktarlarının kabul edilebilir seviyelerde olduğu kanaatindedir. Anayasa Mahkemesine yapılan başvuruların kapsam dışı tutulmuş olması, öngörülen kanunu çözümlü etkisiz hale getirmemiştir.

Mahkeme, ulusal mahkeme uygulamalarının ilerleyen zaman içerisinde Sözleşmeyle uyumsuz hale geldiğinin ispat edilmesi durumunda, bu yaklaşımını gözden geçirecektir.

Ancak şu anda Mahkeme, Kanun kapsamındaki hukuk yolunun etkili olduğunu ve şu ana kadar gerçekleşmiş olan herhangi bir Sözleşme ihlali için yeterli miktarda tazminat sağlayabildiğini tespit etmiştir. Bu nedenle başvurucunun, kabul edilebilirliğe ilişkin Sözleşmenin 35 § 1. maddesi doğrultusunda bu yeni kanun kapsamında ulusal mahkemeler önünde başvuru yapması gerekmektedir.

Sonuç olarak başvuru, bu yönüyle iç hukuk yolları tüketilmediği için kabul edilemez bulunmuştur.

Madde 13 (Etkili Başvuru Hakkı)

2021 yılında XCIV numaralı Kanun ile getirilen yeni hukuk yolu, Sözleşmenin 35 § 1. maddesi uyarınca etkili bulunmuştur. Bu nedenle Mahkeme, 13. madde kapsamındaki iddiaların açıkça temelsiz olduğuna karar vermiştir.

Başvuru Adı : Telek ve Diğerleri / Türkiye

Başvuru No : 66763/17, 66767/17 ve 15891/18

Başvuru Tarihi : 11 Ağustos 2017 ve 3 Nisan 2018

Karar Tarihi : 21 Mart 2023

Konu : Türkiye'de gerçekleşen darbe girişiminin ardından ilan edilen olağanüstü hâl döneminde kamu görevinden çıkarılan üç akademisyenin pasaportlarının iptal edilmesi Sözleşmenin 8. maddesini (özel ve aile hayatına saygı hakkı), bu iptal kararı sebebiyle yurt dışında doktora eğitiminin yapılamaması ise 1 No'lu Protokol'ün 2. maddesini (eğitim hakkı) ihlal etmektedir.

Olaylar : Başvurucular, Alphan Telek, Edgar Şar ve Zeynep Kıvılcım sırasıyla 1990, 1991 ve 1971 doğumlu Türk vatandaşlarıdır. İlk iki başvuru Türkiye'de ve üçüncü başvuru Almanya'da yaşamaktadır.

Olayların gerçekleştiği dönemde üç başvuru da Türk üniversitelerinde çalışmaktadır. Başvurucular, "Bu suça ortak olmayacağız" başlıklı bildiriye imza atan ve kendilerini "Barış İçin Akademisyenler" olarak adlandıran 1.128 akademisyen ve aydının arasındadır.

Akabinde, 2016 yılında, 15 Temmuz'u 16 Temmuz'a bağlayan gece Türk Silahlı Kuvvetlerine mensup bir grup şahıs darbe girişiminde bulunmuştur. Birkaç gün sonra Hükümet olağanüstü hâl ilan etmiş ve Bakanlar Kurulu, Milli Güvenlik Konseyi tarafından milli güvenliğe zararlı faaliyetlerde bulunduğu öngörülen terör örgütüne veya bir örgüt, yapı veya gruba üye, bağlantılı veya iltisaklı olan veya öncesinde olduğu düşünülen kamu görevlilerinin görevlerine son verilmesini de içeren bir dizi kanun hükmünde kararnameyi kabul etmiştir. Söz konusu kanun hükmünde kararnameler ayrıca ilgili kişilerin pasaportlarının iptal edilmesini de öngörmektedir.

2016-2017 yılları arasında çeşitli tarihlerde -terör örgütleriyle bağlantılı oldukları veya Devletin milli güvenliğine zarar veren faaliyetlerde buldukları- ileri sürülen üç başvuru, kamu görevinden çıkarılmış ve pasaportları iptal edilmiştir.

O dönem Alphan Telek ve Edgar Şar İstanbul'da Yıldız Teknik Üniversitesi'nde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır. Alphan Telek ayrıca, araştırmacı olarak kabul edildiği Paris'teki

Siyasal Çalışmalar Enstitüsü'nde (*Institut d'études politiques*) doktora eğitimi için çalışmalara kayıt yaptırmıştır. Edgar Şar ise Floransa'daki Avrupa Üniversitesi Enstitüsünde bir doktora kursuna kabul edilmiştir. Zeynep Kıvılcım, İstanbul Üniversitesi'nde öğretim görevlisi olup pasaportu iptal edildiği sırada Almanya'da bulunmaktadır. Başvurucu, Türkiye'ye dönmeyerek Almanya'ya yerleşmiş ve burada akademik bir kurumda çalışmaya başlamıştır.

Üç başvurucu da daha sonra pasaportlarının iptaline ilişkin kararlara karşı idari yargı yollarına başvurmuş ve ardından bireysel başvurularda bulunmuştur. Ancak itiraz ve iddiaları, idare mahkemeleri ve Anayasa Mahkemesi tarafından reddedilmiştir.

Mayıs 2019'da Zeynep Kıvılcım'a, yukarıda belirtilen bildiriye imzaladığı gerekçesiyle ceza davası açılmıştır. Ancak Ekim 2019'da ceza mahkemesi, Anayasa Mahkemesinin *Zübeyde Füsun Üstel ve Diğerleri* başvurusunda bildiriye imza atan dokuz kişinin cezai hüküm giymesinin ifade özgürlüklerini ihlal ettiği yönündeki kararını göz önüne alarak başvurucu hakkında beraat kararı vermiştir.

Nihayetinde üç başvurucu, (5682 sayılı) Pasaport Kanununa ek 7. maddenin 2019'da yürürlüğe girmesinin ardından yeni pasaportlarını almışlardır.

İhlal İddiaları : Başvurucular, özellikle 8. maddeye (özel ve aile hayatına saygı hakkı) dayanarak olağanüstü hâl nedeniyle pasaportlarının iptal edilmesinden şikayetçidirler. İlk iki başvurucu, pasaportlarının iptal edilmesinin yurtdışındaki üniversite ve mesleki planları ile akademik araştırma faaliyetlerini sürdürmelerini engellediğini ileri sürmüştür. Üçüncü başvurucu, geçerli bir pasaport alamamasının, yabancı bir ülkede kaldığı süre boyunca özel ve mesleki yaşamında kendisine zorluk çıkardığını öne sürmüştür.

Ayrıca, ilk iki başvurucu, Sözleşmeye Ek 1 No'lu Protokolün 2. maddesine (eğitim hakkı) dayanmıştır.

Başvurular, 11 Ağustos 2017 (başvuru no. 66763/17 ve 66767/17) ve 3 Nisan 2018 (başvuru no. 15891/18) tarihlerinde yapılmıştır.

Karar

Madde 8 (Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı): Üç Başvurucu Tarafından da Dile Getirilen Şikâyet

Mahkeme, başvurucuların, yurtdışındaki akademik faaliyetleri takip etme ve bunlara katılmaya açıkça ihtiyaç duyduklarını tespit etmiştir. Başvurucular, eğitim ve araştırmalarına yabancı üniversitelerde devam etmeyi veya yabancı bir ülkeye yerleşmeyi amaçlayan akademisyenlerdir. Dolayısıyla ziyaret etmek veya ikamet etmek istedikleri ülkelerle mesleki ve özel olarak yakın bağlara sahip olmuşlardır. Bu nedenle olağanüstü hâl bağlamında alınan tedbirler gereği uzun bir süre boyunca geçerli bir pasaport edinememeleri, mesleki ve özel hayatları üzerinde kuşkusuz önemli bir etkiye sahip olmuştur. Bu sebeple, başvuruya konu edilen tedbir, başvurucuların özel hayatlarına saygı gösterilmesi haklarına bir müdahale teşkil etmiştir.

Mahkeme, ayrıca başvurucuların pasaportlarının iptaline olağanüstü hal bağlamında, devlet memurluğundan çıkarılmaları sebebiyle karar verildiğini kaydetmiştir. Bu, daha sonra Türkiye Büyük Millet Meclisinde 8 Mart 2018'de kabul edilerek (7082 ve 7086 sayılı) kanun haline gelen, 675 ve 686 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameler uyarınca uygulanan idari bir tedbirdir.

Ancak ne 675 ve 686 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameler ne de başvurucuların itirazlarını karara bağlayan herhangi bir makam veya mahkeme, başvurucuların iddia edildiği gibi terör örgütü veya devlet güvenliğine tehdit oluşturan bir örgüt ile bağlantıları olduğuna dair herhangi bir bulgu sunmamıştır. Ayrıca başvurucuların, sözde böyle bir sonuca yol açtığı iddia edilen eylemlerine dair herhangi bir bilgi de sunulmamıştır. Başvurucular, darbe girişimiyle ilgili olarak herhangi bir ceza soruşturması veya kovuşturmasının da öznesi olmamışlardır.

Tüm bunların yanı sıra, başvurucular hakkında yürütülen herhangi bir idari veya adli işlem veya alınan karardan da pasaportlarının iptalinin olağanüstü hâl uyarınca neden gerekli olduğu anlaşılmamıştır. Ayrıca ulusal makamlar, olağanüstü hâl bağlamında çıkarılan kanun hükmünde kararnameler doğrultusunda başvuruculara karşı alınan söz konusu tedbiri haklı kılacak herhangi bir ayrıntılı bilgi sunmamıştır.

Mahkeme ayrıca, (5682 sayılı) Pasaport Kanununun 22. maddesinin, yetkililere, ülkeden ayrılması “sakıncalı” olarak değerlendirilecek bir kişiye pasaport vermeyi reddetme yetkisi verdiğini gözlemlemiştir. Mahkeme bu bakımdan, tutukluların yazışmalarıyla ilgili başvurular

bağlamında, kapsamına ilişkin herhangi bir açıklamada bulunmadan veya bu sözcükten ne anlaşılması gerektiğini tanımlamadan “sakıncalı” ifadesini içeren düzenlemelerin, ilgili makamların bu tür konulardaki takdir yetkisinin kapsam ve biçimini yeterli açıklıkla ortaya koymadığını daha önce tespit etmiştir.

Üstelik ne 5682 sayılı Kanununun 22. maddesi ne başvuruçuların pasaportlarının başlangıçta iptal edilmesinin dayanağı olan 675 ve 686 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameler ne de mevcut davada yetkililerin dayandığı başkaca bir yasal hüküm, pasaport iptalinin biçimi ve süresi veya tedbirin sona erdirebilmesi adına yerine getirilmesi gereken şartları belirlemiştir.

Son olarak ulusal mahkemeler, tedbirin olağanüstü hâl kapsamında kabul edilen kanun hükmünde kararnameler uyarınca kamu görevinden çıkarılmalarıyla bağlantılı olarak alındığı gerekçesine dayanarak ve söz konusu tedbirin, başvuruçuların özel hayatlarına saygı hakları üzerindeki etkileri önemli olmasına rağmen kapsamlı bir inceleme yapmadan pasaportların iptaline yönelik itirazları reddetmiştir.

Mahkemeye göre olağanüstü hâl bağlamında ulusal güvenliğe yönelik endişeler dikkate alındığında dahi kanunilik ile demokratik bir toplumda geçerli olan hukukun üstünlüğü ilkeleri, bireyin temel haklarını etkileyen herhangi bir tedbirin çekişmeli yargılama kapsamında, söz konusu kararın nedenlerini ve ilgili delilleri incelemeye yetkili bağımsız bir organa sevk edilmesinin mümkün olmasını gerektirmektedir. Ulusal makamlar tarafından ileri sürülen bir ulusal güvenlik zorunluluğuna etkili bir şekilde itiraz etmenin imkânsız olması halinde, Devlet yetkilileri, Sözleşme haklarına keyfi olarak müdahalede bulunabilecektir. Bu nedenle ulusal mahkemeler, mevcut başvuruda, başvuruçuların pasaportlarının iptal edilmesi için herhangi bir somut neden olup olmadığını saptama yükümlülüklerini yerine getirmemiştir. Dolayısıyla ihtilaf konusu tedbirin uygulanmasına ilişkin yargısal denetim yeterli veya etkili olmamıştır.

Sonuç olarak Mahkeme, idari makamların, başvuruçuların pasaportlarının yukarıda belirtilen iç hukuk hükümleri uyarınca iptal edilmesine karar vermede sahip olduğu takdir yetkisinin mutlak olduğunu, bu takdir yetkisinin kapsamının ve kullanım şeklinin belirlenmediğini ve bu bağlamda başka hiçbir özel güvencenin sağlanmadığını gözlemlemiştir. Netice itibariyle, olağanüstü hâl bağlamında idarenin kararlarıyla başvuruçular hakkında ihtilaf konusu tedbirin uygulanması keyfiliğe açık olup hukuka uygunluk şartını karşılamamaktadır. Bu nedenle başvuru konusu müdahale, Sözleşmenin 8. maddesi anlamında "hukuka uygun" değildir ve tedbirin, olağanüstü hâlin özel koşullarının gerektirdiği katılıkta orantılı olma şartına uygun

olduğunun kabul edilmesi mümkün değildir. **Bu nedenle Sözleşme'nin 8. maddesi ihlal edilmiştir.**

Sözleşmeye Ek 1 No'lu Protokolün 2. Maddesi (Eğitim Hakkı): İlk İki Başvurucu Tarafından Dile Getirilen Şikayet

Kabul Edilebilirlik

Hükümet, Mahkemenin içtihadının, özellikle yurt dışında yürütülenler olmak üzere, doktora çalışmalarının eğitim hakkı kapsamında olduğuna ilişkin herhangi bir emsal içermediğini ileri sürmüştür. Mahkemeden başvurunun bu yönüyle kabul edilemez olduğuna karar vermesini talep etmiştir.

Mahkeme, günümüzde tüm alanlardaki bilimsel araştırmaların yürütülmesi ve ilerlemesinde oynadıkları önemli rol nedeniyle uzmanlaşmış çalışmaların ve doktora çalışmaları gibi ileri araştırmaların da eğitim hakkının ayrılmaz bir parçasını oluşturduğu görüşündedir. Ayrıca, özellikle öğrenci ve akademisyen değişimi olmak üzere, eğitim ve araştırma alanlarında ülkeler arasında gerçekleştirilen işbirliği ve değişim programlarının Avrupa Konseyi içerisindeki yüksek öğrenim ve akademik araştırmada sahip olduğu rolün önemini vurgulamıştır. Bu bağlamda, Türkiye tarafından onaylanan Yüksek Eğitim Niteliklerinin Tanınmasına İlişkin Lizbon Sözleşmesine atıfta bulunmuştur.

Mahkemeye göre 1 No'lu Protokolün 2. maddesi, taraf Devletlere, yurtdışındaki yüksek öğretim kurumlarında yüksek öğrenim şeklindeki eğitim hakkının kullanılmasını haksız yere engellememe yükümlülüğü getirmektedir. Ancak mevcut başvuruda Mahkeme, pasaportlarının uzun bir süre boyunca iptal edilmiş olması nedeniyle birinci ve ikinci başvuru sahiplerinin kabul edildikleri yurt dışı yükseköğretim kurumlarındaki doktora eğitimlerine devam etmek amacıyla yurtdışına seyahat etme imkanlarından mahrum bırakıldıklarını gözlemlemiştir. Bu nedenle, bu başvurunun bu yönüyle açıkça dayanaktan yoksun olmadığına karar vermiş ve kabul edilebilir bulmuştur.

Esas

Mahkeme, ilk iki başvuru sahiplerinin pasaportlarının iptal edilmesi sebebiyle doktora eğitimlerini kabul edildikleri yabancı üniversitelerde sürdürememelerinin eğitim haklarının kısıtlanması niteliğinde olduğuna karar vermiştir. Mahkemenin 8. madde yönünden vardığı sonuç, 1 No'lu

Protokolün 2. maddesi kapsamındaki şikâyet için de geçerlidir. Sonuç olarak başvuruçuların eğitim haklarının kısıtlanması onlar için öngörülebilir olmamıştır. Dolayısıyla 1 No'lu Protokolün 2. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

Adil Tazmin (Madde 41)

Mahkeme, Türkiye'nin başvuruçusu Alphan Telek ve Edgar Şar'a maddi ve manevi tazminat olarak 12.000 Avro (EUR), Zeynep Kıvılcım'a manevi tazminat olarak 9.750 Avro ve yargılama gideri olarak 1.000 Avro ödemesine karar vermiştir.

Karşı Oy _____ : Hâkim Saadet Yüksel, kararın ekinde yer alan ayrık bir görüş belirtmiştir.

Başvuru Adı : Udovychenko / Ukrayna

Başvuru No : 46396/14

Başvuru Tarihi : 17 Haziran 2014

Karar Tarihi : 23 Mart 2023

Konu : Bir trafik kazasının görgü tanığı olan başvuruçunun, bir gazeteciye, eski bir milletvekilinin oğlunu arabanın sürücü tarafından inerken gördüğünü söylemesinin ardından aleyhinde hukuk davası açılmış ve yargılama sırasında başvuruçudan söylediklerini kanıtlaması istenmiştir. Başvuruçunun beyanlarını kanıtlayamaması sebebiyle hükmolunan tazminatı ödemesi için hakkında yürütülen icra işlemlerinin ağırlığı, Sözleşmenin 10. maddesini (ifade özgürlüğü) ihlal etmiştir.

Olaylar : 1977 doğumlu bir Ukrayna vatandaşı olan başvuruçucu Alla Anatoliyivna Udovychenko, Rivne, Ukrayna'da yaşamaktadır.

Başvuruçucu, 2 Aralık 2008'de Rivne'de bir yayanın ağır şekilde yaralandığı bir trafik kazasına tanık olmuştur.

Olay, yerel basının ilgisini çekmiş ve başvuruçucu, kazazedeyi hastanede ziyaret ederken bir gazeteciye, eski milletvekili B.'nin oğlunun kazaya karışan arabanın sürücü tarafından indiğini gördüğünü söylemiştir.

Kasım 2009'da B. ve oğlu M.B., başvuruçunun, M.B.'yi haksız yere kazaya yol açan fail olmakla itham ettiğini belirterek kendisi hakkında hukuk davası açmıştır.

Yargılama sırasında, başvuruçunun gazeteciye söylediklerinin gerçekliğini kanıtlaması gerekmektedir (Medeni Kanununun 277. maddesi uyarınca "sahtelik karinesi"). Böyle bir kanıtın sunulmaması sebebiyle Rivne Şehir Mahkemesi, başvuruçunun ifadesinin doğru olmadığı ve davacıların onur, haysiyet ve itibarını zedelediği sonucuna vararak ifadesini geri almasına ve de yaklaşık 9.790 Avro (EUR) tutarında tazminat ödemesine karar vermiştir. Başvuruçunun bu karara yönelik tüm itirazları başarısız olmuştur.

Başvuruçucu, Şubat 2013'te beyanlarını geri almıştır. Hükmedilen tazminat ise 2012 ile 2018 yılları arasında tahsil edilmiştir. Bu süre zarfında icra memurlarınca, başvuruçunun mülküne

haciz konulmuş ve borcunu ödemesi için her ay maaşının %20'si kesilmiştir. Ayrıca başvurucunun tazminatın tamamını ödeyene kadar Ukrayna'dan ayrılması da yasaklanmıştır.

Başvurucu aleyhine dava açılmadan önce polis, kazaya karışan arabayı bir iş adamının kullandığını tespit etmiştir. Bununla birlikte aleyhindeki ceza soruşturması, karşıdan karşıya geçerken yaya geçidini kullanmayan kazazedeye çarpmaktan kaçınma imkanının bulunmadığı gerekçesi ile Haziran 2009'da sona ermiştir.

İhlal İddiaları : Başvurucu, özellikle 10. maddeye (ifade özgürlüğü) dayanarak yalnızca gördüklerini bildirmenin, davacıların itibarına zarar vermediğini ileri sürerek aleyhinde yürütülen yargılama sürecinden yakınmaktadır.

Başvuru, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine 17 Haziran 2014 tarihinde yapılmıştır.

Karar : Mahkeme, öncelikle başvurucunun, B.'nin oğlunun kazaya karışan arabanın sürücü tarafından indiğine dair beyanının, maddi bir vakıya ilişkin olduğu konusunda Ukrayna mahkemeleriyle aynı görüştedir.

Ancak ulusal mahkemelerin beklediği şekilde, başvurucunun kendi gözleriyle gördüğüne inandığı şeyi kanıtlaması imkânsız değilse bile çok zordur. Ayrıca bu durum, Mahkeme içtihadında belirtilen ilkelerle de örtüşmemektedir.

Daha da önemlisi, başvurucunun gerekli özeni göstermediği veya kötü niyetli davrandığına dair herhangi bir iddia bulunmamaktadır.

Özellikle ne davacılar ne de mahkemeler, başvurucunun, M.B.'nin ve babasının itibarına zarar vermek için kasıtlı olarak gerçek dışı beyanlarda bulunduğunu ileri sürmüştür. Başvurucu, davacılar hakkında herhangi bir aşağılayıcı veya saldırgan ifade kullanmamış, herhangi bir kimsenin suçlu olduğuna ilişkin bir tavır sergilemeden sadece gördüklerini anlatmıştır. Kamu makamları, yalan beyanda bulunduğu gerekçesiyle başvurucu aleyhinde dava açmamış veya devam eden cezai soruşturma ile ilgili gizli bilgileri ifşa ettiğini öne sürmemiştir.

Gerçekten de Mahkeme, potansiyel olarak suç teşkil eden olayların tanıklarının -soruşturmanın gizliliğini korumak için sınırlanmadıkça- doğrudan gözlemlediklerini iyi niyetle alenen açıklamalarına izin verilmesinin ifade özgürlüğünün korunmasının önemli bir boyutu olduğuna işaret etmiştir.

Mahkeme ayrıca, başvuruçunun katlanmak zorunda kaldığı ağır sonuçları haklı kılacak hiçbir gerekçe bulunmadığını tespit etmiştir. Esasen gördüğüne inandığı bir şeyi görmediğini alenen beyan etmek zorunda kalmış ve beş yıldan fazla bir süre boyunca –maaşına kıyasla– yüksek miktarda bir tazminat ödemek durumunda bırakılmış ve bu süre zarfında yurt dışına seyahat etmesi yasaklanmıştır.

Mahkeme, kamu otoritelerinin, başvuruçunun tanık olduğu kazaya ilişkin beyanları sebebiyle yürüttükleri işlemlerin, M. ve babasının itibarını korumaya yönelik meşru amaçla orantısız olduğu sonucuna varmıştır. Bu nedenle başvuruçunun ifade özgürlüğüne yapılan müdahalenin, demokratik bir toplumda gerekli olmadığına ve 10. maddenin ihlal edildiğine karar vermiştir.

Adil Tazmin (Madde 41)

Mahkeme, Ukrayna'nın başvuruçuya maddi ve manevi tazminat olarak 14.300 Avro (EUR) ve yargılama giderleri olarak ise 3,450 Avro ödemesine karar vermiştir.

Başvuru Adı : J.A. ve Diğerleri / İtalya

Başvuru No : 21329/18

Başvuru Tarihi : 26 Nisan 2018

Karar Tarihi : 30 Mart 2023

Konu : Haklarında ülkeye giriş yasağı kararı verilerek Tunus'a geri gönderilen başvuruçuların tutuldukları yerde işlemleri yapılırken insani koşullarda bulundurulmamaları Sözleşmenin 3. maddesini (işkence yasağı); tutuldukları esnada sahip oldukları haklardan haberdar edilmemeleri ve tutulmalarına karşı itirazlarını dile getirememeleri Sözleşmenin 5. maddesini (özgürlük ve güvenlik hakkı); haklarında bireysel bir inceleme yapılmaksızın alınan ülkeye giriş yasağı kararına istinaden zorla geri gönderilmeleri ise Sözleşmeye Ek 4 No'lu Protokolün 4. maddesini (yabancıların topluca sınır dışı edilmeleri yasağı) ihlal etmiştir.

Olaylar : Başvuruçular J.A., B.B.A., I.B.M. ve M.H., 1989 ve 1993 yılları arasında doğmuş ve Tunus'ta yaşayan dört Tunus vatandaşıdır.

Ekim 2017'de başvuruçular, Tunus'tan derme çatma botlarla ayrılmışlardır. Denizde hareket halindeyken yaşadıkları sorun üzerine bir İtalyan gemisi tarafından kurtarılmışlardır. Akabinde, göçmenlerin kimliklerinin belirlenmesi, kayıt ve mülakatlarının yapılması için belirlenmiş yer olan İtalyan adası Lampedusa'ya götürülmüşlerdir. On gün süreyle buraya yerleştirilen başvuruçular, bu süre zarfında adadan ayrılamadıklarını ve yetkililerle iletişime geçemediklerini iddia etmektedirler. Başvuruçular, tutuldukları koşulların insanlık dışı ve aşağılayıcı olduğunu belirtmektedir.

Aynı ayın ilerleyen günlerinde başvuruçular, diğer kırk kişi ile birlikte, adanın havalimanına götürülmüşlerdir. Aktarımlarına göre, kendilerine anlayamadıkları bazı belgeler verilmiştir. Başvuruçular, daha sonra bu belgelerin Agrigento polis merkezi (*questura*) tarafından düzenlenen ülkeye girişlerinin reddine ilişkin kararlar olduğunu öğrenmişlerdir. Başvuruçular daha sonra öncelikle Palermo Havalimanına götürüldüklerini ve buradan da zorla Tunus'a gönderildiklerini belirtmişlerdir.

İhlal İddiaları : Başvuruçular özellikle Sözleşmenin 3. maddesi (İşkence Yasağı), 5/1, 2 ve 4. maddesi (Özgürlük ve Güvenlik Hakkı), 13. maddesi (Etkili Başvuru Hakkı) ve 4 No'lu

Protokolün 4. maddesi (Yabancıların Topluca Sınır Dışı Edilmeleri Yasağı) ile 2. maddesine (Serbest Dolaşım Özgürlüğü) dayanarak özellikle Lampedusa’da karşılaştıkları durumdan; açık bir karar olmaksızın özgürlüklerinden yoksun bırakılmalarından ve buna karşı itiraz etme imkanlarının mevcut olmamasından; kendilerine iletilen gecikmeli ülkeye girişlerinin reddine ilişkin kararlarının (*respingimento differito*) topluca sınır dışı edilme anlamına gelmesinden ve de serbest dolaşım özgürlüklerinin kısıtlanmasından şikayetçi olmuşlardır.

Başvuru, 26 Nisan 2018 tarihinde yapılmıştır.

Karar

Madde 3 (İşkence Yasağı)

Mahkeme, Hükümetin, başvurucuların Lampedusa’da on gün boyunca tutuldukları koşullara (özellikle hijyen ve alan yetersizliği) ilişkin beyanlarına itiraz etmediğini gözlemlemiştir ki bu iddialar, bağımsız ulusal ve uluslararası kaynaklar tarafından da desteklenmektedir.

Mahkemenin daha önce de belirttiği üzere, göçmen ve sığınmacı akınlarından kaynaklanan zorluklar, Sözleşmeciler Devletleri 3. Madde kapsamında sahip oldukları yükümlülüklerden muaf tutmamaktadır. Hükümetin, başvurucuların tutuldukları koşulların kabul edilebilir olduğunu ortaya koyamaması karşısında Mahkeme, ihlalin gerçekleştiğine karar vermiştir.

Madde 5 §§ 1, 2 ve 4 (Özgürlük ve Güvenlik Hakkı)

Her ne kadar Sözleşmenin 5. maddesi genel anlamda bir özgürlük hakkı sağlasa da, Mahkeme, Madde 5 § 1 (f)’nin göçün kontrolü bağlamında bir istisna oluşturduğunu yinelemektedir.

Bununla birlikte bu başvuruda Hükümet, başvurucuların havaalanında ülkeye girişlerinin reddedildiğine ilişkin kararları öğrenerek ülkeyi terk etmeye zorlanmalarının öncesinde kendilerinin girişlerinin reddedildiği; haklarında bir geri gönderme kararının alındığı veyahut sınır dışı edilmelerine ilişkin işlemlerin başlatıldığı hususunu ortaya koyamamıştır. Sözleşmenin 5 § 1 (f). maddesinin "kişinin, usulüne aykırı surette ülke topraklarına girmekten alıkonması nedeniyle yasaya uygun olarak yakalanması veya tutulması" hükmü (resmi bir kararın akabinde tutulması yerine), Lampedusa’da geçirdikleri süre boyunca uygulanmıştır.

Başvurucular, etrafı parmaklıklarla, tel örgülerle ve çitlerle çevrili olan ve yasal olarak ayrılamadıkları alanda işlem için tutulmuşlardır. Başvurucuların bu şekilde tutulma süreleri,

yasa tarafından izin verildiği şekilde, kendilerinin durumunun açıklığa kavuşturulması veya başka merkezlere gönderilmeleriyle sınırlı bir süre olmamıştır. Mahkeme, bireylerin bu şekilde tutuldukları alanların niteliği ile buralarda tutulmakta olan bireylerin sahip oldukları usul ve esasa ilişkin haklara dair yasaların kendilerine açıklanmasının faydalı olacağını belirtmiştir.

Başvurucuların on günlük tutulma süresi için açık ve erişilebilir bir yasal dayanak bulunmamaktadır. Başvurucular, özgürlüklerinden yoksun bırakılmalarının altında yatan hukuki nedenler hakkında bilgilendirilmemiş ve bu hususta kendilerine yeterli bilgi sunulmamıştır. Başvurucular, bu fiili tutulmalarına karşı itirazlarını mahkeme önünde dile getirme imkanı da bulamamıştır. Tüm bu sebeplerle Sözleşmenin 5 § 1,2 ve 4. Maddeleri ihlal edilmiştir.

Sözleşmeye Ek 4 No'lu Protokolün 4. Maddesi (Yabancıların Topluca Sınır Dışı Edilmeleri Yasağı)

Mahkeme, bireylerin kendi özel durumları ayrı ayrı değerlendirilmediği müddetçe toplu sınır dışı edilmenin gerçekleştiğini yinelemiştir. Hükümet, başvurucuların ülkeye girişlerinin reddedildiğine ilişkin kararları imzalamalarından önce kendileriyle hiçbir bireysel görüşme yapılmadığına dair iddialarını reddetmemiştir. Bu kararlar kalıplaşmış olup, ilk iki başvuru hakkında hiçbir bireysel bilgi içermemektedir. Diğer iki başvuru ise Agrigento polis merkezinden kararların birer suretini alamamıştır. Başvurucuların kararları imzalamalarının ardından geçen sürenin kısalığı ve görünüşe göre kararları anlayamamış oldukları gerçeği bir arada göz önüne alındığında, bu duruma itiraz etme imkanlarının olup olmadığı belli değildir.

Mahkeme, başvuruya konu edilen ülkeye giriş yasağına ilişkin kararların başvurucuların bireysel durumlarını göz önüne almadığına karar vermiştir. Bu nedenle Sözleşmeye aykırı olarak toplu bir sınır dışı etme söz konusudur.

Diğer maddeler

Mahkeme yukarıda halihazırda vardığı sonuç ve tespitleri göz önüne aldığına, başvurucuların 4 No'lu Protokolün 2. maddesi ile Sözleşmenin 3. maddesiyle bağlantılı olarak Sözleşmenin 13. maddesi ve 4 No'lu Protokolü 4. ve 2. maddeleri kapsamında ayrı bir inceleme gerçekleştirmesinin gerekli olmadığı kanaatindedir.

Adil Tazmin (Madde 41)

Mahkeme, İtalya'nın her bir başvuruçuya manevi tazminat olarak 8.500'er Avro; yargılama gideri olarak ise müştereken 4.000 Avro ödemesine karar vermiştir.

Başvuru Adı : Szolcsán / Macaristan

Başvuru No : 24408/16

Başvuru Tarihi : 20 Nisan 2016

Karar Tarihi : 30 Mart 2023

Konu : Roman çocukların, eşitsizlikleri düzeltmek için yeterli önlemler alınmaksızın yalnızca belirli okullarda eğitim görmesinin Devletin ırk veya etnik kökene dayalı ayrımcılık yapmama yükümlülüğü ile bağdaşmadığı gerekçesiyle Mahkeme, Sözleşmeye Ek 1 No'lu Protokolün 2. maddesiyle (eğitim hakkı) bağlantılı olarak Sözleşmenin 14. maddesinin (ayrımcılık yasağı) ihlal edildiğine karar vermiştir.

Olaylar : Başvurucu Imre Szolcsán, 2005 yılında doğmuş ve Piliscsaba, Macaristan'da yaşayan Roman etnik kökenli bir Macar vatandaşıdır.

Başvurucu, 2013-2014 eğitim-öğretim yılında, Piliscsaba'daki tek normal müfredata sahip devlet okulu olan Jókai Mór ilkokulunun birinci sınıfına kaydolmuştur. Bu öğretim yılında birinci sınıfa sadece dört öğrenci kayıt yaptırmıştır. Kasabadaki diğer iki okul ise özel müfredat uygulayan okullardır. Bu okullardan birinde eğitim Almanlar tarafından, diğerinde ise Katolik Kilisesi tarafından yürütülmektedir.

Romanların kasaba nüfusunun sadece %4'ünü oluşturmalarına karşın Jókai Mór ilkokuluna neredeyse yalnızca Roman çocuklar gitmektedir. Başvurucu, okulda okutulan müfredatın yetersiz olduğunu öne sürmektedir. Çünkü 2013 yılına ait eğitim verilerine göre bu okulda eğitim gören öğrencilerin %10'undan daha azı orta dereceli bir okula devam etmektedir.

Temmuz 2014'te başvurunun annesi, oğlunun hafif öğrenme güçlüğü (işitme bozukluğu) ile ilgilenme konusunda daha donanımlı olduğunu düşündüğü komşu kasabadaki başka bir devlet ilkokuluna nakledilmesini talep etmiştir. Başvurucunun annesinin bu talebi, kendilerinin ilgili okulun hizmet alanında yaşamadıkları gerekçesiyle reddedilmiştir. Ancak başvuru, bu okulun öğrencilerinin yaklaşık dörtte birinin Piliscsaba'da yaşadığını ve toplu taşıma araçlarıyla sadece beş dakika uzaklıkta olduğu için buraya kolayca ulaşılabilirdiğini öne sürmektedir. Nakil talebinin reddinin akabinde, bu karara karşı Pilisvörösvár Eğitim Makamlarına yapılan itiraz reddedilmiştir.

Bunun üzerine 2015 yılında, başvurucunun ayrımcı bir tutum içerisinde eğitime tabi tutulduğu öne sürülerek adli mercilere başvurulmuştur. Ancak ilgili İdare ve İş Mahkemesi, başvurucunun nakil talebinin reddedilmesindeki belirleyici bir faktörün okulun konumu olduğunu belirtmiş ve davayı reddetmiştir. Daha sonra *Kúria*'ya (Macaristan Yüksek Mahkemesi) yapılan temyiz başvurusu da okul seçme hakkının belirli bir okula kabul edilme hakkı yaratmadığı tespitiyle reddedilmiştir.

Aralık 2015'te başvurucu, ayrımcılığa uğramadan eğitim alma hakkına sahip olduğunu öne sürerek Anayasa Mahkemesine başvurmuştur. Anayasa Mahkemesi, on bir üyeden oluşan genel kurulunda başvuruyu ele almış ve durumun Anayasaya uygunluk konusunda bir sorun teşkil etmediği gerekçesiyle başvuruyu reddetmiştir.

İhlal İddiaları : Başvurucu, Sözleşmenin 14. maddesi (ayrımcılık yasağı) ve Sözleşmeye Ek 1 No'lu Protokolün 2. maddesine (eğitim hakkı) dayanarak, Roman etnik kökeninden dolayı eğitim hakkından yararlanmada ayrımcılığa uğradığını öne sürmüştür.

Karar : Mahkeme, okul müdürünün Imre Szolcsán'ın kayıt talebini reddetme gerekçesinin, kendisinin okulun eğitim bölgesi içerisinde yaşamaması olduğunu belirlemiştir. Yapılan itiraz üzerine, itirazı inceleme yetkili idari makam, başvurucunun her gün oraya gitmek zorunda kalmasının "külfetli" olacağı için naklin onun yararına olmadığını savunmuştur. Aynı argüman, başvurucunun annesinin ulaşımın sadece kısa bir otobüs yolculuğunu içerdiği ve bunun bir sorun teşkil etmediği yönündeki açıklamalarına rağmen açılan davayı inceleyen her iki mahkeme tarafından da dile getirilmiştir. Öte yandan Mahkeme, başvurucuyla aynı kasabada başka çocukların da bu ilkokula devam ettiğini ve içlerinden herhangi birinin Roman etnik kökenine sahip olup olmadığını bilmemekle birlikte, bu çocukların okula kayıt yaptırabildiklerini tespit etmiştir. Ancak herhangi bir somut kanıt veya istatistiksel veri bulunmadığından Mahkeme, başvurucunun başka bir okula nakil talebinin Roman etnik kökeninden dolayı reddedilip reddedilmediği konusunda kesin bir sonuca varamamıştır.

Bununla birlikte Mahkeme, Devlet yetkililerinin ayrımcı bir kastı olmasa dahi başvurucunun 2013-20 yılları arasında ilkokula devam ettiği süre boyunca maruz kaldığı farklı muamele için nesnel ve makul bir gerekçe gösteremediklerini gözlemlemiştir.

Özellikle Romanların, okulun bulunduğu bölgede yaşayanların %4'ünden daha azını oluşturmalarına rağmen okula neredeyse sadece Roman öğrencilerin devam ettiği iddiası ile okulda öğretilen müfredatın yetersiz olduğu iddiasının ele alınmadığını kaydetmiştir.

Ayrıca Mahkeme, *Kúria*'nın, Jókai Mór okuluna neredeyse yalnızca Roman çocukların devam etmesinin sadece okulun bulunduğu bölgedeki Roman çocukların varlığını yansıttığı ve ayrımcılık anlamına gelmediği yönündeki tespitine katılmamıştır. Böyle bir sonuç ne gerçek nüfus rakamları ne de okulun bulunduğu bölgede yaşayanların etnik yapısı tarafından desteklenmektedir.

Buna ek olarak Hükümet, başvurucunun Piliscsaba'daki diğer iki ilkokuldan birine, yani Katolik okuluna veya Alman azınlık okuluna kaydolabileceğini iddia etmiştir. Ancak Mahkeme, bu okulların başvurucuyu kabul etmek zorunda olduklarının belirlenemediğini kaydetmiştir; nitekim Alman azınlık okulunun müdürü ile başvurucunun annesi arasındaki yazışmalar da bu iddianın aksini ortaya koymaktadır. Ayrıca Hükümet, bu iki okulun da işitme engelli bir çocuğun uyum sağlayabilmesi için yeterli donanımına sahip olmadığı yönündeki görüşe itiraz etmemiştir.

Mahkeme, pek çok kez farklı bağlamlarda ve farklı Sözleşmeciler Devletler yönünden, Roman öğrencilerin eğitim alma hakkından yararlanmalarında ayrımcılık yasağının ihlal edildiği sonucuna varmıştır. Bu başvurulardan bazıları Roman öğrencilerin sistematik olarak ayrı okullara veya sınıflara yerleştirilmesiyle ilgiliyken, diğerleri Roman öğrencilerin belirli okullarda yüksek orandaki temsili karşısında yerel makamların gerekli tedbirleri uygulamadaki başarısızlığına odaklanmıştır. Roman çocukların, eşitsizlikleri ortadan kaldırmak için yeterli önlemler alınmaksızın ayrı sınıflarda veya okullarda eğitim görmeleri Devletin ırk veya etnik kökene dayalı ayrımcılık yapmama yükümlülüğü ile bağdaşmamaktadır.

Mahkeme, başvurucunun ayrımcı koşullar altında eğitim gördüğü; Devletin ise bu eşitsizliği düzelterek Roman öğrencilerin okulda yüksek orandaki temsilinden kaynaklanan bu ayrımcılığın devam etmesini önlemek için gerekli adımları atmamakla yükümlü olduğu sonucuna varmıştır.

Dolayısıyla Sözleşmenin 14. maddesi, Sözleşmeye Ek 1 No'lu Protokolün 2. maddesiyle bağlantılı olarak ihlal edilmiştir.

Madde 46 (Kararların Bağlayıcılığı ve İnfazı)

Mahkeme, ırksal ayrımcılıktan uzak yaşamanın demokratik toplumlar için temel bir değer olduğunu ve bunun da kapsayıcı bir eğitimden geğtiğini yinelemiştir.

Mahkeme, Avrupa Konseyi'nin Macaristan hakkında hazırladığı ve 9 Haziran 2015 tarihinde yayımlanan Irkçılık ve Hoşgörüşüzlük Raporuna işaret ederek Macar Devleti'nin yalnızca Jokai Mor okulundaki Roman öğrencilerin ayrımcılığına son vermek üzere değil; eğitimde ayrımcılığı durduracak politikaları yürürlüğe koymak için de önlem alması gerekliliğine vurgu yapmıştır.

Adil Tazmin (Madde 41)

Mahkeme, Macaristan'ın başvurucu adına 7.000 Avro (EUR) manevi tazminat ile yargılama gideri olarak 4.537,50 Avro ödemesine hükmetmiştir.